

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра методики музичного виховання та диригування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____
“ ____ ” _____ 20__ р.

**Методичні рекомендації до вивчення, самостійної роботи та практичних
модулів з навчальної дисципліни**

«МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ХОРОВИХ ТВОРІВ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь   01 Освіта
Спеціальність   014/13 Середня освіта
Професійне спрямування: Музична педагогіка

Навчально-науковий інститут мистецтв

Івано-Франківськ – 2017 рік

Методичні рекомендації до вивчення, самостійної роботи та практичних модулів з навчальної дисципліни «МЕТОДИКА АНАЛІЗУ ХОРОВИХ ТВОРІВ»

(назва навчальної дисципліни)

для студентів за спеціальністю 014/13 Середня освіта

«1» вересня 2017 р. – 25 с.

Розробники:

Карась Ганна Василівна – доктор мистецтвознавства, професор кафедри методики музичного виховання та диригування Навчально-наукового інституту мистецтв

Методичні рекомендації затверджені на засіданні кафедри методики музичного виховання та диригування

Протокол № 1 від “1” вересня 2017 р.

Завідувач кафедри методики музичного виховання та диригування

(Серганюк Л.І.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“ ____ ” _____ 20__ р.

Схвалено методичною комісією Навчально-наукового інституту мистецтв
Протокол від “30” вересня 2016 р. № 1

Голова _____ (Карась Г. В.)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Методика аналізу хорових творів**» базується на теорії і практиці професійного розвитку музиканта, що забезпечує процес мистецької освіти бакалаврів, формує їх професійний розвиток, що є необхідним для майбутньої музичної творчості, музично-педагогічної майстерності, музично-педагогічної культури. На сучасному етапі особливої гостроти та актуальності набуває теоретичне і практичне вивчення та осмислення хорового твору як результату творчої та аналітичної роботи диригента.

Методичні рекомендації з вивчення нормативної навчальної дисципліни «**Методика аналізу хорових творів**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра – галузь – 01 Освіта; Спеціальність – 014/13 Середня освіта; Професійне спрямування – Музична педагогіка

Зміст дисципліни полягає у ознайомленні майбутніх фахівців з науково-теоретичними основами аналізу хорового твору, його науковим апаратом; систематизації знань, удосконалення знань, набутих в курсі практичного диригування; забезпечення методичної підготовки до викладання диригування у вищих навчальних закладах музично-педагогічної освіти; прищепленні навичок до самостійної роботи з фаховою літературою, орієнтації в ній, а також формуванні навичок до вивчення навчально-художнього репертуару з диригування; формуванню широкого художнього музичного кругозору майбутнього викладача вузів; виховуванні вміння самостійно мислити, критично аналізувати прочитану літературу; визначати методи самостійної роботи студентів над навчально-методичними матеріалами спеціальних дисциплін; навчити студентів складанню та виконанню практичних завдань.

Вузівський курс методики аналізу хорових творів передбачає підготовку висококваліфікованого диригента, що володіє комплексом знань, необхідних для організації та успішного керівництва хоровими колективами різної кваліфікації. Виходячи із сучасного стану і розвитку диригентського мистецтва, а також, враховуючи навчальну програму, відпрацьовану в музичних навчальних закладах, що готують диригентів та вчителів музики, слід вважати доцільним вирішення в рамках даного курсу перерахованих завдань.

Міждисциплінарні зв'язки: «Методика аналізу хорових творів» є теоретико-практичним доповненням до фахової дисципліни «Хорове диригування», пов'язана із дисциплінами теоретичного та історичного музикознавства (теорія музики, гармонія, поліфонія, аналіз музичних форм, сольфеджіо, історія музики (української та зарубіжної), дисциплінами хорового (хоровий клас, хорове аранжування, хорознавство, читання хорових партитур, методика роботи з хором) та вокального мистецтва (постановка голосу, історія вокально-хорового виконавства), гри на фортепіано. а також іншими дисциплінами, що передбачені навчальним планом при підготовці майбутнього спеціаліста, оволодіння якими допомагає студентові на уроках з диригування якнайкраще опанувати свій фах.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС (для денної форми навчання) – 3,0	<i>Галузь знань</i> 01 Освіта	Нормативна	
	<i>Напрямок підготовки</i> 014/13 Середня освіта		
Модулів – 1	<i>Спеціальність</i> Музична педагогіка	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1	1
Індивідуальне науково-дослідне завдання Виконати аналіз хорового твору (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90			
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 індивідуальних – самостійної роботи студента – 60		Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	30 год.
	Індивідуальні		
	год.		год.
	Лабораторні		
	__ год.		__ год.
	Самостійна робота		
	60 год.		82 год.
Індивідуальні завдання: 20 год.			
Вид контролю: Екзамен - I семестр			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (у відсотках):

для денної форми навчання – 33%: 67%

для заочної форми навчання – 28 % : 72 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

На сучасному етапі особливої гостроти та актуальності набуває теоретичне і практичне вивчення та осмислення хорового твору як результату творчої та аналітичної роботи диригента.

Мета викладання курсу «Методика аналізу хорових творів» полягає у формуванні засобів професійного розвитку у процесі професійної підготовки

бакалаврів освітнього напрямку «Мистецтво» з педагогічною спеціалізацією; оволодінні науково-теоретичними основами методики аналізу хорових творів, як складової навчальної дисципліни музично-педагогічної освіти у вищій школі, та всіх профільних дисциплін диригентської освіти; розширити і професійно загострити тематику теоретичної та методичної підготовки майбутнього хормейстера, зміст якої не охоплюється повністю рамками стандартних дисциплін (хорознавство, методика роботи з хором); підготовка фахівців-диригентів, хормейстерів до практичної роботи в якості викладачів спеціальних дисциплін в музичних училищах, училищах мистецтв, педагогічних училищах.

Курс «Методика аналізу хорових творів» є теоретико-практичним доповненням до фахової дисципліни «Хорове диригування» і поєднує науково-теоретичний матеріал в різних аспектах. «Методика аналізу хорових творів» базується на вивченні таких музичних дисциплін: хорове диригування, теорія музики, сольфеджіо, гармонія, фортепіано, аналіз музичної форми, читання хорових партитур, хоровий клас, вокальний клас, хорознавство, аранжування, педагогіка, психологія, музична психологія. Дисципліна «Методика аналізу хорових творів» є однією з профільюючих дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як викладача. Дисципліна дає основні знання про зміст предметів спеціального циклу («Диригування», «Читання хорових партитур», «Хоровий клас», «Хорознавство та методика роботи з хором», «Хорова література», «Історія хорової музики»), вивчає теоретичні основи аналізу хорових творів і шляхи їх практичного втілення.

Досягнення мети передбачає опанування майбутніми музикантами змісту курсу, що виявляться у:

- стійкій мотивації культурного зростання засобами професії і усталеному професійному інтересі до безперервного оновлення індивідуально-професійного ресурсу;
- знаннях основних теорій розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також проведення наукових досліджень;
- здатності до системної апперцепції і інтеграції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивності у педагогічній реальності;
- здатності і уміннях використовувати знання для вирішення проблем особистісного взаєморозвитку себе і іншого у новому середовищі і культуровідповідних контекстах художнього розвитку людини;
- уміннях зрозумілого донесення власної професійної позиції до фахівців і нефахівців у музично-педагогічній галузі;
- навичках самостійно продовжувати навчання.

1.2. Успішність досягнення поставленої мети залежить від результативності розв'язання таких **завдань** курсу:

- формування умінь самоорганізації творчого потенціалу відповідно до потреб професійної реальності і культурних вимог її вдосконалення;
- формування професійного мислення, умінь і навичок аналітичної діяльності, що відбувається в процесі нагромадження та вдосконалення педагогічного досвіду;

- формування професійного менталітету науково-педагогічного працівника музично-педагогічної і мистецької галузей;
- засвоєння комплексу спеціальних знань, вмінь та навичок, необхідних у практичній музично-педагогічній та виконавській діяльності;
- формування соціально-професійних і міжпредметних компетенцій;
- формування музично-педагогічного професіоналізму педагога-музиканта;
- розвиток здатності до інтелектуальної автономності;
- теоретичне узагальнення історичного досвіду хорової творчості, виконавства та педагогіки;
- ознайомлення із кращими зразками хорової літератури, що представляє різні стилі хорового мистецтва;
- освоєння складних проблем вокально-хорової педагогіки і методики роботи з хором.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні теорії розвитку людини засобами музичного мистецтва і розуміння їх основ для забезпечення оригінального використання ідей, а також для проведення наукових досліджень;
- здатності до системної апперцепції галузевого знання та подолання суперечностей його об'єктивності у педагогічній реальності;
- здатності уміння використовувати знання для вирішення проблем особистісного розвитку і іншого у новому середовищі і культуровідповідних контекстах художнього розвитку людини;
- теоретичний матеріал з теорії та історії музики, гармонії, поліфонії, хорознавства, техніки диригування, методики роботи з хором, бібліографії;
- рівень сучасної науково-теоретичної бази з проблем аналізу хорових творів;
- структуру аналізу хорових творів;
- види музичної форми хорових творів;
- науково-теоретичну літературу з даної проблеми та особливості її бібліографічного опису;
- принципи та методи аналізу хорових творів;
- системно-методичне забезпечення аналізу хорових творів; музично-теоретичну літературу.

вміти:

- давати змістовну лаконічну характеристику історичної епохи і робити різнобічний узагальнений аналіз суспільно-політичних обставин, які сприяли появі даного музичного твору;
  - характеризувати особливості розвитку музики на різних етапах її історичного функціонування, характерних мистецьких напрямів в умовах різних суспільних формацій;
  - дати аналіз конкретних музичних творів з точки зору їх жанрово-стильових рис, музичної форми, мовно-виражальних засобів;
  - розкрити співвідношення традиційного і новаторського в музиці композиторів різних шкіл та творчих угруповань, спираючись на нові дослідження в галузі музичного мистецтва;
-

- стисло викладати власні судження та відтворювати їх аргументовано і грамотно у письмовій формі;
- професійно підходити до проблеми виконавської інтерпретації хорового твору;
- грамотно добирати науково-теоретичну літературу для здійснення аналізу хорових творів та правильно здійснювати її бібліографічний опис;
- самостійно опрацьовувати науково-методичну та музикознавчу літературу та застосовувати їх у власній практичній діяльності;
- досягнути напрями методичної роботи з хоровим твором для забезпечення цілісної, аргументованої інтерпретації у процесі виконавської роботи;
- професійно підходити до проблеми виконавської інтерпретації хорового твору;
- самостійно здійснювати аналіз хорових творів;
- самостійно складати план репетиційної роботи при розучуванні хорових творів.

Компетенції:

Компетенції соціально-особистісні

- Здатність учитися;
- Креативність, здатність до системного мислення;
- Адаптивність і комунікабельність;
- Наполегливість у досягненні мети;
- Турбота про якість виконуваної роботи

Загальнонаукові компетенції

- Базові уявлення про основи філософії, психології, педагогіки, культурології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, знання вітчизняної історії, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й уміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності;
- Базові знання фундаментальних розділів української та світової культури і мистецтва, в обсязі, необхідному для володіння ними в обраній професії;
- Базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси;
- Базові знання в галузі, необхідні для освоєння загально-професійних дисциплін.

Інструментальні компетенції

- Здатність до письмової й усної комунікації рідною мовою;
- Дослідницькі навички.

Професійні компетенції

Загально-професійні компетенції

- Базові уявлення про різноманітність об'єктів предмету діяльності;
- Базові уявлення про історію мистецтва;
- Розуміння цілісного рішення об'єкту на основі емоційно-чуттєвого

сприйняття музичної форми;

- Володіння методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації предмету діяльності;
- Застосування основних методів аналізу й оцінки стану об'єктів предметів діяльності;
- Базові уявлення про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії та методології музичного мистецтва;
- Практичне й оперативне застосування знань, вмінь до конкретних професійних ситуацій

Спеціалізовано-професійні компетенції

- Застосовування професійно-профільованих знань у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Використання нормативних документів в концертній, диригентській та навчально-педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі;
- Знання основних шляхів пошуку виконавських засобів втілення художнього образу у виконавській, педагогічній діяльності;
- Використання професійно-профільованих знань у виконавській, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій діяльності;
- Використання професійно-профільованих знань та практичних навичок з сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних творів для виробничої діяльності;
- Використання теоретичних знань та володіння музичним матеріалом різних епох для виконавської, педагогічної, науково-дослідницької, музикознавчої роботи.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Протягом семестру аналізується один твір з гомофонно-гармонічною фактурою або елементами підголоскової поліфонії (різноманітні за змістом, стилістичними та жанровими особливостями, з використанням різноманітних штрихів. За програмою студент за семестр повинен виконати повний комплексний аналіз хорового твору. Хорові твори повинні бути різними за музично-художніми образами, різноманітними за музичною мовою, стилем, жанром (оперні сцени, частини кантат, ораторій, літургій тощо), фактурою викладу, що включає як гомофонно-гармонічні, так і поліфонічні елементи (імітація, канон, фугато), твори для однорідних і мішаних хорів, дво-, - трьохстрочного викладу а cappella і з супроводом. Робота здійснюється самостійно під керівництвом викладача і подається на модуль № 1, 2 в I семестрі.

Пояснювальна записка

Програма навчальної дисципліни

Теоретична частина екзамену

Ключові теми курсу

Змістовий модуль 1. Історико-стилістичний, літературно-художній та музично-теоретичний аналіз хорового твору.

Тема 1. Принципи комплексного аналізу хорового твору. Структура аналізу хорового твору

Тема 2. Предмет та проблематика методики аналізу хорових творів. Основні завдання курсу. Огляд наукової літератури. Підбір літератури для виконання аналізу та виконання її бібліографічного опису.

Практичні завдання і питання:

1. Підібрати літературу для виконання аналізу хорового твору
2. Виконати її бібліографічний опис згідно державних стандартів.
3. Навести приклади цитування, переказу своїми словами та підрядкових прміток.

Методичні поради:

При підборі літератури враховувати прямі та опосередковані джерела, що стосуються даного твору:

- а) монографії про життя і творчість композитора, поета, посібники з історії музики та історії літератури;
- б) довідкову літературу, словники, підручники з гармонії, поліфонії, аналізу музичних форму, диригування, музикознавчу літературу.

Підібравши необхідну для виконання аналізу літературу, здійснюємо її бібліографічний опис згідно державних стандартів. Розміщуємо її в алфавітному порядку

Тема 3. Історико-стилістичний та літературно-художній аналіз хорового твору:

- а) характеристика творчості композитора та автора поетичного тексту;
- б) історія написання твору;
- в) визначення жанру твору;
- г) аналіз поетичного тексту (визначення поетичного метру, теми та ідеї твору).

Практичні і самостійні завдання і питання:

1. Коротко проаналізувати культурно-естетичні тенденції епохи, в яку творили автори твору (композитор і поет), познайомитись із їхньою творчістю.
2. Визначити жанрові, структурні і художні особливості літературної основи твору та їх вплив на емоційну та ідейну сутність образу. Якщо це частина циклічної форми, то для правильного розуміння змісту літературного тексту знайомимось з оригіналом в його повному вигляді.
3. Який загальний характер твору. його емоційний та образний зміст?
4. Спільне та відмінне у трактуванні змісту твору поетом і композитором.
5. Визначити, як трактує зміст і ідею твору поет (обґрунтувати і аргументувати свою точку зору).
6. Які засоби музичної виразності використовує композитор для передачі змісту твору?
7. Виконати історико-стилістичний та літературно-художній аналіз хорового твору

Методичні поради:

При виконанні першого розділу аналізу знайомимось з суспільно-історичними та культурними умовами життя і творчості авторів твору (композитора та поета), які мали вплив на формування їх естетичних поглядів. Подаємо короткі відомості про їх творчість, звертаючи увагу на загальну

характеристику їх творчого стилю, типові риси хорového письма композитора. Якщо можливо, подаємо історію написання твору. Робимо порівняння співвідношення між літературним першоджерелом і використаним композитором текстом. Визначаємо проблематику (сюжет, тема, ідея) та здійснюємо літературно-стилістичний аналіз поетичного тексту. Визначаємо жанр твору та драматургічні особливості твору з врахуванням його стилістики. Якщо аналізуємо уривок з опери чи іншої циклічної форми, подаємо характеристику твору в цілому і значення фрагменту, що аналізується, в драматургічній лінії твору.

Основна література:

1. Серганюк Ю. М., Серганюк Л. І., Їжак В. О. Методика аналізу хорových творів. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992. – С.10-16.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. – М. : Просвещение, 1990. – С.98 –106.
3. Попова Т. В. О музыкальных жанрах. – М.: Знание, 1981. – С.3 –35.

Тема 4. Музично-теоретичний аналіз хорového твору:

- а) визначення музичної форми твору;
- б) розмір;
- в) тонально-гармонічний аналіз;
- г) фактура твору;
- д) динаміка;
- е) роль супроводу у творі.

Практичні завдання і питання:

1. Виконати музично-теоретичний аналіз хорového твору: визначити музичну форму твору, здійснити її схематичного зображення.

Завдання для самостійної роботи:

1. При визначенні форми хорového твору виходимо не лише із музичної, але й віршованої своєрідності партитури. Співставити будову і форму поетичного тексту і музики; обґрунтувати їх подібність і відмінність.

2. Визначити риси подібності або відмінності частин твору, знайти засоби, що вказують на спорідненість або контраст.

Методичні поради:

При визначенні форми твору використовуємо відповідні посібники з аналізу музичних форм. За основу визначення форми та її схематичного зображення беремо періоди (класичні і некласичні) та речення, які відповідно позначаємо великими літерами (А В С – періоди) та малими (а, в, с – речення). Обов'язково вказуємо кількість тактів в реченні (напр. – 4 т.) та тональності (до-мажор).

Приклад схематичного оформлення класичного періоду:

А (період)
а + в
(речення) + (речення)
4 т.   4 т.
До – мажор

Визначення ладотонального плану твору, аналіз гармонії, метро-ритм та мелодика твору.

1. Тональний план твору, способи ладо тонального розвитку.

2. Стиль гармонічної мови, гармонія як формотворчий і колористичний фактор.

3. Гармонічні каденції, їх виражальне значення і співвідношення формі.

4. Метро-ритм твору:

а) музичний метр і його співвідношення з ритмом вірша;

б) розмір, його співвідношення із жанровою основою музичного твору;

в) домінуючий ритмічний малюнок, його формотворча і експресивна роль.

5. Мелодика твору:

а) будова, основний тип розгортання;

б) використана типова інтерваліка;

в) вплив лінеарності на гармонічну структуру.

Практичні завдання і питання:

1. Визначити ладотональний план твору, аналіз гармонії, метро-ритм та мелодіку твору.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати музичну тканину твору, розкрити засоби виразності (мелодіку, гармонію, метро-ритм, ладотональний план, форму, структуру), що сприяють вияву образу твору, визначити їх емоційне навантаження та тип взаємодії.

Методичні поради:

Для визначення ладотонального плану та гармонії твору спершу визначаємо його тональність (тональності). Для цього звертаємо увагу на приключові та випадкові знаки. Вказуємо які способи розвитку застосував композитор у творі: тонально-гармонічні відхилення (короткочасний перехід в іншу тональність без закріплення в ній); співставлення (поява нової тональності на межах розділів форми без попередньої її підготовки); модуляція (перехід в іншу тональність і закріплення в ній).

Аналіз гармонії та загальну тональну будову наводимо в буквенно-цифровій схемі.

Наприклад: c – Es – c – g – f – Es – B – As – c

T – S – D – T

Для визначення ладотонального плану та гармонії твору спершу визначаємо його тональність (тональності). Для цього звертаємо увагу на приключові та випадкові знаки. Вказуємо які способи розвитку застосував композитор у творі: тонально-гармонічні відхилення (короткочасний перехід в іншу тональність без закріплення в ній); співставлення (поява нової тональності на межах розділів форми без попередньої її підготовки); модуляція (перехід в іншу тональність і закріплення в ній).

Аналіз гармонії та загальну тональну будову наводимо в буквенно-цифровій схемі.

Наприклад: c – Es – c – g – f – Es – B – As – c

T – S – D – T

Основна література:

1. Серганюк Ю.М., Серганюк Л.І., Їжак В.О. Методика аналізу хорових творів. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992. – С.16 –45.

2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. – М. : Просвещение, 1990. – С.106 –114.

3. Дубовский И, Евсеев С., Способин И., Соколов В. Учебник гармонии. – М.: Музыка, 1973. – 454 с.

4. Мазель Л. Строение музыкальных произведений. – М.: Музыка, 1986. – С. 126–514.

4. Тюлин Ю. и др. Музыкальная форма. – М.: Музыка, 1974. – С.109 –353.

Фактура твору. Функції супроводу.

1. Фактура хорового твору:

а) типи викладу : гомофонний, поліфонічний та мішаний. Щільність звукової тканини.

б) можливе застосування контрастного співставлення фактурних стилів у різних частинах твору або й одночасного сполучення різних фактурних пластів.

2. Функції супроводу, якщо він є у твору.

Співвідношення вокально-хорової та інструментальної партій.

Практичні завдання і питання:

1. Визначити тип викладу (фактуру) хорової партитури.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати щільність звукової палітри твору.

2. Чи застосовується контрастне співставлення фактурних стилів у різних частинах творів, чи є одночасне сполучення різних фактурних пластів?

3. Розкрити функції супроводу у творі, охарактеризувати співвідношення вокально-хорової та інструментальної партій.

Основна література:

1. Серганюк Ю.М., Серганюк Л.І., Їжак В.О. Методика аналізу хорових творів. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992. – С.45 –51.

Змістовий модуль 2. Вокально-хоровий та виконавський аналіз хорового твору

Тема 5. Вокально-хоровий аналіз хорового твору:

1. Типи та види хору: однорідні, мішані, неповні.

2. Діапазон хорових партій, характеристика регістрів.

3. Теситурні умови.

4. Визначення музичних тем, їх характеристика.

5. Засоби тематичного розвитку.

---

6. Розміщення тематичного матеріалу в хорових партіях, інструментальному супроводі та партії соліста (солістів).

7. Співвідношення тематичного рельєфу і фону.

Практичні завдання і питання:

1. Визначити тип, вид хору, діапазони хорових партій, їх теситурні умови.

2. Визначити музичні теми твору, їх характер, засоби тематичного розвитку, використані композитором

Завдання для самостійної роботи:

1. Дати характеристику розміщення тематичного матеріалу в хорових партіях, інструментальному супроводі та партії соліста (солістів).

2. Охарактеризувати використані композитором реєстри хорових партій, їх роль у створенні художнього образу.

Методичні поради:

Визначаємо тип хору (однорідний, мішаний, неповний) , кількісний склад партій (одно-, дво-, три-, чотириголосий і т.д.).

Діапазони хорових партій виписуємо на нотному стані, позначаючи найнижчу і найвищу ноту партії в даному творі. Партію тенора виписуємо у скрипковому ключі.

Після цього аналізуємо теситурні умови та реєстри, використані композитором в даному творі, опираючись на визначення П. Чеснокова.

Визначаємо розміщення тематичного матеріалу в хорових партіях і їх роль у проведенні основного тематичного матеріалу. Виокремлюємо дикційні та ритмічні особливості твору.

Визначення інтонаційних труднощів твору, строю та здійснення аналізу твору з погляду ансамблю.

Методичні поради:

Стрій – це основний елемент хорової звучності. В його природі лежить: правильне тонування інтервалів (горизонтальний стрій) і правильне звучання акорду (вертикальний стрій). Інтервал і акорд – горизонталь і вертикаль – ось ті елементи, що складають природу строю і його утворюють.

Графічно ми зображаємо виконання інтервалів за допомогою стрілок, які мають різний напрямок. Горизонтальна стрілка (→) означає **стійкість**, вертикальна витсхідна (↑) – **напругу до підвищення**, вертикальна низсхідна (↓) – **напругу до пониження**.

За ступенем труднощі виконання інтервалів П. Чесноков поділяє їх на три групи:

легкі – чисті, так як не потребують ні розширення, на звуження, а тільки – стійкості;

важкі – великі і малі, так як потребують одностороннього розширення або звуження;

дуже важкі – збільшені і зменшені, так як потребують двостороннього розширення або звуження.

Отже, розглядаючи хорівий твір з погляду мелодично-горизонтального строю, ми будемо детально розбирати мелодичну будову кожної хорової партії окремо, ізольовано від інших.

Предметом вертикального (гармонічного) строю буде гармонічна форма, тобто звучання акорду. Поєднання цих двох елементів і створює досконалий загальнохоровий стрій.

При дослідженні мелодично-горизонтального строю ми ґрунтувалися на *елементарній теорії музики*, тепер же будемо мати справу з *гармонією*.

Оснoву класичної гармонії складає інтервал терції, на якому будуються тризвуки, септакорди та нонакорди. Назви інтервалів тризвуку: основний тон, або основа (1), другий звук – терція(3) і третій – квінта(5).

Графічне зображення способів виконання, що належать до вертикального (гармонічного) строю, наступне:

Стійкість – ○→

Напруга до підвищення –○

Напруга до пониження– ○

Мінорна стрілка – : (див. – П. Чесноков – с. 69).

Графічне зображення виконання мажорного тризвуку виглядатиме наступний чином : (див. – П. Чесноков – с.69).

Графічне зображення виконання мінорного тризвуку виглядатиме наступний чином : (див. – П. Чесноков – с.74).

Акорд, що складається із чотирьох звуків, побудованих терціями, називається септакордом. Із мажорних септакордів найбільш вживаним і благозвучним є септакорд V ступеня. Побудований на домінанті, називається домінантсептакордом (7).

Графічне зображення виконання мажорного домінантсептакорду виглядатиме наступний чином : (див. – П. Чесноков – с.71).

Щодо інтонування інших акордів : (див. – П. Чесноков, К. Пігров).

Детонування – це відхилення від основної тональності. Коли хор відхиляється вниз, то говорять: «хор понизив», коли відбувається відхилення вверх – «хор підвищив».

Причини пониження: 1) погане тонування, тобто поганий горизонтально-мелодичний стрій; 2) поганий вертикально-гармонічний стрій. Це причини зовнішнього порядку. Є ще причини внутрішнього порядку: відсутність настрою, підйому у виконанні, в'ялість, внутрішня пасивність хористів або диригента, надмірна гарячковість або нервозність диригента або хористів, іноді на стрій впливають погодні умови, стан здоров'я.

До інтонаційних труднощів належать: звучання у високій теситурі, наявність складних для інтонування інтервалів (зменшені, збільшені, енгармонічно рівні або альтеровані звуки та ступені), великі стрибки, хроматизми, відхилення, модуляції.

Особливої уваги вимагають твори *a cappella*. Щоб відтворити їх звучання інтонаційно чисто, необхідно точно настроїти хор і перевірити, чи всі партії почули настройку; стежити за тим, щоб вчасно і достатньо було підготовлене дихання, видих проходив рівно; була привильно використана вокальна позиція; одночасно здійснена звукова та слухова координація.

Аналіз твору з погляду ансамблю. Особливістю хорového співу є спільне звучання окремих співаків хору в одному, загальному цілому, що й зветься ансамблем. Ансамбль (від французького *ensemble* – разом, вкупі, ціле, узгодженість) є поняттям про спільну, колективну працю, яка може бути високоорганізованою, чіткою, точною і високопродуктивною, або навпаки. (нагадати байку Крилова «Квартет» – «А вы друзья, как не садитесь, вы в музыканты не годитесь»).

Першим елементом хорového ансамблю є ансамблевий звук (інтонаційно чистий, однакової манери).

Гармонічний ансамбль – врівноваженість і злиття всіх тонів акорду в одне правильне, м'яке і органоподібне звукосполучення.

Ансамбль частковий – ансамбль окремої партії чи групи хору. Ансамбль загальний – ансамбль всього хору. Для досягнення такого ансамблю необхідна кількісна і якісна рівновага груп хору, однотембровість голосів у кожній партії.

Штучний ансамбль – це зміна динамічного напруження в окремих хорových партій.

Ансамбль ритмічний – дотримання всіма партіями основного метроритму, незважаючи на можливий ритмічний різнобій.

Ансамбль динамічний – врівноваженість і злиття всіх партій на одному нюансі в творах із гомофонно-гармонічною фактурою, з деяким домінуванням верхньої партії; у творах з поліфонічною фактурою – почергове домінування партії, яка проводить основний тематичний матеріал.

Основна література:

1. Серганюк Ю.М., Серганюк Л.І., Їжак В.О. Методика аналізу хорových творів. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992. – С.51–60.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. – М. : Просвещение, 1990. – С.114–115.
3. Пігров К. Керування хором. –К.: Мистецтво, 1956. – С.5–22.
4. Соколов В.Г. Работа с хором. –М. : Музыка, 1967. – 12–42.
5. Чесноков П.Г. Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1961. – С.27–35.

Дикційні та ритмічні особливості твору. Звуковедення. Хорове дихання. Культура вокалу.

1. Дикційні особливості твору та пов'язані з ними виконавські труднощі у зв'язку із стилістикою поетичного тексту.

2. Ритміка твору: синкопи, пунктирний ритм, ритмічне різночитання в хорových партіях, почергові вступи партій, рух дрібними тривалостями у швидких темпах та пов'язані з нею особливості виконавського плану.

3. Питання культури вокалу в хорovém співі: ансамблевий звук.

4. Спосіб ведення звуку: легато, нон легато. Стаккато.

5. Засоби хорového дихання: загальне, по партіях, ланцюгове. Розміщення цезур.

Практичні завдання і питання:

1. Визначити дикційні особливості твору.

2. Охарактеризувати ритміку твору та пов'язані з нею особливості виконавського плану.

2. Виявити звуковедення у творі.

---

3. Охарактеризувати хорове дихання та культуру вокалу.

Основна література:

1. Серганюк Ю.М., Серганюк Л.І., Їжак В.О. Методика аналізу хорових творів. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992. – С.60 –62.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. – М. : Просвещение, 1990. – С.116 –117.
3. Чесноков П.Г. Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1961. – С.50–57.

Тема 6. Виконавський аналіз твору:

- а) визначення диригентської схеми та диригентських засобів для створення художнього образу твору;
- б) інтерпретація твору;
- в) план репетиційної роботи;
- г) значення твору для розвитку диригента, хору та слухачів.

Практичні завдання і питання:

- 1.Визначити за допомогою яких диригентських прийомів буде втілюватися виконавський задум.
- 2.Який взаємозв'язок між темпом, швидкістю виконання і амплітудою жесту?
3. Який вплив динаміки на амплітуду жесту?
4. Які диригентські засоби втілення фразування, вияву основного і «затушування» другорядного?

Завдання для самостійної роботи:

- 1.Обґрунтувати вибір виконавських штрихів та їх вплив на характер музики.
- 2.Здійснити виконавський аналіз твору: визначити диригентські виконавські засоби виразу.

Методичні поради:

Аналізуємо диригентські виконавські засоби: вибір диригентської схеми; обґрунтування використання тієї чи іншої диригентської схеми; характер та особливості диригентського жесту; обґрунтування функцій рук.

Інтерпретуємо трактування темпу і агогіки у зв'язку з образно-емоційною палітрою хорового твору, накреслюємо динамічний план твору. Передбачаємо методи роботи над твором, розробляємо план репетиційної роботи. Виокремлюємо значення твору для вдосконалення професійної майстерності хорового колективу, диригента, виховання слухачів.

Основна література:

1. Серганюк Ю.М., Серганюк Л.І., Їжак В.О. Методика аналізу хорових творів. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992. – С. 65 –87.
2. Безбородова Л. А. Дирижирование : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. – М. : Просвещение, 1990. – С.46 –77,120.
3. Колесса М. Основи техніки диригування. –К.: Муз. Україна, 1973.

Виконавський план твору. Методи роботи над твором.

1.Визначення виконавського плану твору на основі розриття ідейно-художнього змісту твору, аналізу літературного тексту, музично-теоретичного та вокально-хорового аналізу.

2. Методи роботи над твором:

а)аналіз технічних труднощів і основні прийоми їх подолання у процесі розучування хорового твору. Обґрунтування та оцінка інтонаційних, ансамблевих, дикційних, ритмічних та інших технічних труднощів, пов'язаних із специфікою хорового «інструменту» і знаходження шляхів їх подолання.

б)розробка плану репетиційної роботи: визначення основних завдань у роботі з хором над розучуванням твору, врахування важких та легких моментів; використання доцільних прийомів, що прискорюють процес розучування; розрахунок репетиційного часу.

3.Значення твору для вдосконалення професійної майстерності хорового колективу, диригента, виховання слухачів.

Практичні завдання і питання:

1.Визначити основні передумови виразності темпу, динаміки.

2. Визначити своєрідність трактування композитором літературного тексту за допомогою темпів, агогіки, динаміки.

3.Якщо даний літературний текст втілений у творчості інших композиторів, визначити різницю трактування його за допомогою темпів та динаміки.

4. Які технічні труднощі, пов'язані із специфікою хору, можливостями голосів, особливостями інтонування, ансамблю і т.і., слід подолати для втілення Вашої «ідеальної» інтерпретації і якими способами Ви пропонуєте подолати ці труднощі?

5. Вказати значення твору для вдосконалення професійної майстерності хорового колективу та диригента, виховання слухачів.

Завдання для самостійної роботи:

1.Визначити засоби, якими має володіти виконавець, щоб з найбільшою переконливістю донести до слухача своє розуміння змісту твору.

2.Здійснити виконавський план твору.

3. Визначити методи роботи над твором

Методичні поради:

Інтерпретуємо трактування темпу і агогіки у зв'язку з образно-емоційною палітрою хорового твору, накреслюємо динамічний план твору. Передбачаємо методи роботи над твором, розробляємо план репетиційної роботи. Виокремлюємо значення твору для вдосконалення професійної майстерності хорового колективу, диригента, виховання слухачів.

Основна література:

1.Безбородова Л. А. Дирижирование : учеб. пособие для студентов пед. ин-тов. – М. : Просвещение, 1990. – С.120–129.

2. Колесса М. Основи техніки диригування. –К.: Муз. Україна, 1973. – С.181–189.

3. Соколов В.Г. Работа с хором. –М. : Музыка, 1967. – С.206–220.

---

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1.												
Історико-стилістичний, літературно-художній та музично-теоретичний аналіз хорового твору.												
Тема 1. <i>Принципи комплексного аналізу хорового твору. Структура аналізу хорового твору</i>	2	2					13	1				12
Тема 2 <i>Предмет та проблематика методики аналізу хорових творів. Основні завдання курсу. Огляд наукової літератури. Підбір літератури для виконання аналізу та виконання її бібліографічного опису.</i>	8	2	2			4	15	1				14
Тема 3 <i>Історико-стилістичний та літературно-художній аналіз хорового твору</i>	20	4	2			14	15,5	1	0,5			14

Тема 4 <i>Музично-теоретичний аналіз хорového твору</i>	20	4	2			14	15,5	1	0,5			14
Разом за змістовим модулем 1	50	12	6			32	59	4	1			54
Змістовий модуль 2. Вокально-хоровий та виконавський аналіз хорového твору												
Тема 5. <i>Вокально-хоровий аналіз хорového твору</i>	20	4	2			14	15,5	1	0,5			14
Тема 6. <i>Виконавський аналіз твору</i>	20	4	2			14	15,5	1	0,5			14
Разом за змістовим модулем 2	20	8	4			28	31	2	1			28
Усього годин	90	20	10			60	90	6	2			82

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Бібліографічний пошук, робота з літературою	2
2	Історико-стилістичний та літературно-художній аналіз хорového твору	2
3.	Музично-теоретичний аналіз хорového твору	2
4	Вокально-хоровий аналіз хорového твору	2
5	Виконавський аналіз твору	2

Перелік творів для контрольних робіт з методики аналізу хорových творів

1. «Ще не вмерла Україна» сл. П. Чубинського, муз. М. Вербицького
2. «Боже великий, єдиний» сл. О.Кониського, муз. М. Лисенка, аранж. О. Кошиця
3. «Яко царя» – частина із «Служби Божої» Д. Січинського
4. «Радуйся, Пречиста» сл. В. Багірової, муз. І. Фіцаловича
5. «Розвивайся, лозо, борзо» сл. І. Франка, муз. М. Вериківського
6. «Не пора» сл. І. Франка, муз. Д. Січинського

7. «До сина» сл. Й. Струцюка, муз. А. Пашкевича
8. «Думи мої єдині» сл. Т. Шевченка, муз. Г. Ільченка, обр. М. Федунишина
9. «Чи чуєш, мій друже» – повст. пісня, обр. З. Маркович, переклад для хору Г. Карась
10. «Над річкою бережком» – укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича
11. «За городом качки пливуть» – укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича
12. «Грицю, Грицю, до роботи» – укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича
13. «Цвіте терен» – укр. нар. пісня в обр. А. Авдієвського
14. «В Вифлеємі новина» – колядка в обр. В. Семчишина
15. «Витай, Ісусе» – колядка в обр. І. Легкого
16. «Добрий вечір тобі, пане господарю» – колядка в обр. А. Авдієвського
17. «Журавель» – укр. нар. пісня в обр. Р. Скалецького
18. «Ой, там у лузі» – пісня бійців УПА, обр. П. Чоловського
19. «Пряля» – укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича
20. «Щедрик» – укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича
21. «Що то за предиво» – колядка в обр. М. Леонтовича
22. «Думи мої» – сл. Т. Шевченка, обр. Є. Козака
23. «Україна» – сл. і муз. Т. Петриненка
24. «Чорний крук у полі кряче» – хор з опери «Богдан Хмельницький» К. Данькевича

Тестові завдання з методики аналізу хорових творів

№1. Із скількох розділів складається аналіз хорового твору

- Варіанти відповіді: 1. 2-х
2.3-х
+3. 4-х
4.5-ти

№2. В історико-стилістичному та літературно-художньому аналізі

- Варіанти відповіді: 1. визначаємо музичну форму твору
+2. подаємо відомості про авторів твору
3. аналізуємо хорові партії
4. характеризуємо диригентські проблеми

№3 В музично-теоретичному аналізі твору

- Варіанти відповіді: 1. характеризуємо теситурні умови партій
+2. Визначаємо музичну форму твору
3. Характеризуємо функції супроводу
4. подаємо історію написання твору

№4. У вокально-хоровому аналізі

- Варіанти відповіді: 1. здійснюємо характеристику динаміки твору
2. характеризуємо функції супроводу
+3. визначаємо тип хору, характеризуємо хорові партії
4. визначаємо дикційні та інтонаційні проблеми

№5. У виконавському аналізі

- Варіанти відповіді: 1. виконуємо аналіз літературного тексту

- 2.характеризуємо дикційні особливості твору
- 3.визначаємо проблематику твору
- +4.здійснюємо трактування твору на основі техніки диригування та образно-емоційного змісту

№6. Скільки є основних класичних розмірів поетичного тексту

- Варіанти відповіді: 1.3
2.4
+3.5
4.6

№ 7. Найпростіша музична форма це

- Варіанти відповіді: 1.фраза
2.мотив
+3.період
4.цикл

№8. Найскладніша музична форма хорового твору це:

- Варіанти відповіді: 1.наскрізна форма
+2.цикл
3.рондо
4.період

№9. До циклічної форми належить

- Варіанти відповіді: 1.поема
2.пісня
3. період
+4. Месса

№10. Фуга є проявом такої музичної фактури

- Варіанти відповіді: +1.поліфонії
2.монодії
3.гомофонно-гармонічної фактури
4.гетерофонії

№11. Літературу для виконання аналізу хорового твору підбираємо

- Варіанти відповіді: 1. на дискотеці
2. у фонотеці
+3. у бібліотеці

№12. Список літератури подаємо

- Варіанти відповіді: 1. довільно
+2. в алфавітному порядку
3. у хронологічному порядку

№13. Список літератури нумеруємо

- Варіанти відповіді: 1. ієрогліфами
2. римськими цифрами
+3. арабськими цифрами

№14. При бібліографічному описі статті позначення сторінок виконуємо

- Варіанти відповіді: +1. великою літерою «С»
2. малою літерою «с».
3. середньою літерою «с»

№15. При бібліографічному описі окремої книги позначення сторінок виконуємо

- Варіанти відповіді: 1. великою літерою «С»
+2. малою літерою «с».
3. середньою літерою «с»

6. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
1.	Здійснити підбір літератури для виконання аналізу та виконати її бібліографічний опис	2
2.	Виконати історико-стилістичний та літературно-художній аналіз хорового твору	12
3.	Визначити музичну форму твору, здійснити її схематичне зображення	6
4	Здійснити ладотональний план твору та аналіз гармонії	6
Змістовий модуль 2.		
5.	Здійснити вокально-хоровий аналіз твору: Визначити тип, вид хору, діапазони хорових партій, їх теситурні умови; Визначити інтонаційні труднощі твору, стрій та здійснити аналіз твору з погляду ансамблю	12
8.	Здійснити виконавський аналіз твору	12
	Разом	60

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1.		
1.	Здійснити підбір літератури для виконання аналізу та виконати її бібліографічний опис	26
2.	Виконати історико-стилістичний та літературно-художній аналіз хорового твору	14
3.	Визначити музичну форму твору, здійснити її схематичне зображення	7
4	Здійснити ладотональний план твору та аналіз гармонії	7
Змістовий модуль 2.		

5.	Здійснити вокально-хоровий аналіз твору: Визначити тип, вид хору, діапазони хорових партій, їх теситурні умови; Визначити інтонаційні труднощі твору, стрій та здійснити аналіз твору з погляду ансамблю	14
8.	Здійснити виконавський аналіз твору	14
	Разом	82

Індивідуальні завдання

У структурі навчального навантаження студента за системою ECTS індивідуальна робота розглядається як один з основних компонентів навчальної діяльності.

Індивідуальна робота студента є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їхніх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність.

Важливою формою організації навчання є *індивідуальні завдання*. Вони мають на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці (аналітичні, контрольні роботи).

Різновидом індивідуальних занять є *індивідуальні навчально-дослідні завдання* (ІНДЗ), які відповідають інноваційним технологіям навчання. ІНДЗ – вид позааудиторної індивідуальної роботи студента навчального, навчально-дослідницького характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни.

ІНДЗ є складовою структурною частиною навчальної дисципліни “Методика аналізу хорових творів”. ІНДЗ, як і інші модулі в межах залікового кредиту, оцінюється і має питому частку в підсумковій оцінці залікового кредиту.

Мета індивідуального навчально-дослідного завдання – самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст індивідуального навчально-дослідного завдання – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять, охоплює зміст навчального курсу в цілому.

Структура індивідуального навчально-дослідного завдання :

- *вступ* – зазначається тема, мета та завдання роботи та основні її положення;
- *теоретичне обґрунтування* – виклад базових теоретичних положень, законів, принципів, алгоритмів тощо, на основі яких виконується завдання;
- *методи* – вказуються і коротко характеризуються методи роботи;

• *основні результати роботи та їх обговорення* – подаються якісні результати роботи, схеми, малюнки, описи, систематизована реферативна інформація та її аналіз тощо;

- *висновки*;
- *список використаної літератури*;
- *додатки (за необхідності)*.

Види індивідуальних навчально-дослідних завдань:

• *конспект із теми* (модуля) за заданим планом або планом, який студент розробив самостійно;

- комплексний *аналіз* будови та властивостей хорового твору;
- *анотація* прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис тощо;

Порядок подання та захист індивідуального навчально-дослідного завдання:

1. Звіт про виконання ІНДЗ подається у вигляді скріплених аркушів формату А4 (реферату) з титульною сторінкою стандартного зразка і внутрішнім наповненням із зазначенням усіх позицій змісту завдання (за об'ємом не менше 10 арк.)

2. ІНДЗ подається викладачу, який проводить практичні заняття з даної дисципліни, не пізніше ніж за 2 тижні до семестрового контролю.

3. Оцінка за ІНДЗ виставляється на заключному занятті (практичному, семінарському тощо) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ. Захист завдання відбувається шляхом усного звіту студента про виконану роботу (до 5 хв.).

4. Оцінка за ІНДЗ є **обов'язковим компонентом** іспитової оцінки (диференційованого заліку, заліку) і враховується при виведенні підсумкової оцінки з навчального курсу.

Виконання індивідуальних навчально – дослідних завдань (ІНДЗ), що передбачені в курсі навчальної дисципліни є обов'язковим. Оцінювання ІНДЗ здійснюється в межах 10 % від загальної кількості балів. Тобто, із 100 балів за підсумкової оцінки за ІНДЗ виставляються від 1 до 10 балів.

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни “Методика аналізу хорових творів” використання методів залежить від засад і видів діяльності. В процесі навчання використовуються наступні **методи**:

	Групи методів
Засади	найменування
1. Джерело знань: слово образ досвід	Словесні Наочні Практичні
2. Етапи навчання	Підготовка до вивчення нового матеріалу. Вивчення нового матеріалу. Закріплення

	вправ. Контроль і оцінка.
3. Спосіб педагогічного керівництва	Пояснення педагога. Самостійна робота.
4. Логіка навчання	Індуктивні. Дедуктивні. Аналітичні. Синтетичні

Отже, використовуємо такі методи: лекція, розповідь, бесіда, демонстрація, власний показ, повідомлення.

-

8. Методи контролю

В залежності від специфіки організаційних форм використовуються такі види контролю: фронтальний, груповий, індивідуальний і комбінований і самоконтроль студентів.

При фронтальній формі організації контролю на питання педагога по порівняно невеликому обсязі матеріалу короткі відповіді, звичайно з місця, дають багато студентів групи. Ця форма контролю дозволяє вдало сполучити перевірку з завданнями повторення і закріплення пройденого матеріалу, викликаючи підвищену активність групи. Викладач ставить питання, як правило, перед усією групою, щоб в обговоренні цих питань брали участь всі студенти. Кожен студент може доповнити, виправити, уточнити відповіді своїх товаришів, підтвердити ці доповнення прикладами і т.д. Дуже часто фронтальне опитування приймає вигляд жвавої бесіди. При вмілому застосуванні фронтального опитування за порівняно невеликий час удається здійснити перевірку знань у значної частини студентів групи. Однак при фронтальному контролі буває важко забезпечити докладність всебічність перевірки кожного студента.

Групова форма організації контролю використовується в тих випадках, коли виникає необхідність перевірити підсумки навчальної роботи чи хід її виконання частиною студентів, що одержала певне колективне завдання на семінарі в процесі позаурочних занять. При цьому питання ставляться перед цією групою, у їхньому вирішенні беруть участь студенти, що працювали в складі даної групи, але із обов'язковим залученням до обговорення інших студентів групи.

Індивідуальний контроль широко застосовується для ґрунтовного знайомства педагога зі знаннями, уміннями і навичками окремих студентів, що для відповіді звичайно викликаються до класної дошки, хоча не виключається відповідь студента і з місця, якщо при цьому не потрібні записи чи графічні зображення, за якими повинні стежити всі студенти, і різне навчальне устаткування. У зміст відповіді студента входить пояснення теоретичних питань, виконання за завданням педагога різних вправ і завдань. При індивідуальному контролі викладач звертає увагу на докладність і

усвідомлений характер відповіді студента, що учиться, логічність його суджень, доказовість висунутих їм положень, уміння застосовувати засвоєні знання. З цією метою студенту задають додаткові і навідні запитання. Викладач установлює визначену систему індивідуального опитування, завчасно при плануванні заняття визначаючи за результатами своїх спостережень і попереднього контролю, кого з студентів варто запитати на тому або іншому занятті і по яких розділах.

Контроль повинен стимулювати постійну роботу всіх студентів, і це певною мірою досягається його несподіванкою для студентів. Дане становище, зрозуміло, не виключає можливості попереднього попередження окремих студентів про майбутню перевірку, якщо ці студенти одержували завдання по самостійній роботі, пов'язаної з усуненням недоліків у знаннях, уміннях і навичках. При продуманій організації індивідуальний контроль сприймається студентами як звичайний елемент навчального процесу і не викликає негативних емоцій. Дуже важливо зосереджувати увагу всіх студентів групи. Досягається це такими прийомами, як постановка викладачем проблемних питань або завдань перед усією групою з наступним викликом для відповіді того чи іншого студента (як при фронтальному опитуванні), коментування студентами окремих положень відповідей своїх товаришів, доповнення їхніми повідомленнями і прикладами, пропозицією інших, оригінальних способів виконання вправ і вирішення завдань і ін.

Одним із прийомів активізації індивідуального контролю є питання студентів своєму товаришу під час його відповіді.

Індивідуальний контроль розрахований на перевірку під час заняття невеликої кількості студентів, він залежить від часу, що відводиться на перевірку, характеру й обсягу вивченого і підлягаючого перевірці матеріалу, рівня підготовки студентів.

У комбінованій формі контролю (при так званому ущільненому опитуванні) досягається вдале сполучення індивідуального контролю з фронтальним і груповим. Особливістю цієї форми контролю є одночасний виклик викладачем для відповіді декількох студентів, з яких один відповідає усно, 1-2 готуються до відповіді, виконуючи на дошці необхідні графічні роботи, а інші за окремими столами виконують індивідуальні письмові чи практичні завдання. Переваги ущільненого опитування полягають у тім, що воно дає можливість ґрунтовно перевірити студентів при порівняно невеликій витраті часу. Комбінована форма контролю надає можливість використовувати програмовані засоби для перевірки знань, умінь і навичок студентів у більшому ступені, ніж при інших формах контролю.

Самоконтроль студентів забезпечує функціонування внутрішнього зворотного зв'язку в процесі навчання, одержання ними інформації про повноту і якість вивчення програмного матеріалу, міцності сформованих умінь і навичок, труднощі і недоліки, які виникли в процесі навчання. Самоперевірка має велике психологічне значення, стимулює навчання. З її допомогою студент реально переконається в тім, як він опанував знаннями, перевіряє правильність виконання вправ шляхом зворотних дій, оцінює практичну значимість результатів виконаних завдань, вправ, дослідів і т. д.

Серед методів контролю використовуємо: усну перевірку, перевірку письмово-графічних робіт і перевірку практичних робіт. Усна перевірка організується по-різному, в залежності від її мети та від змісту матеріалу, що перевіряється. Серед цілей перевірки можна виділити наступні: перевірити виконання домашнього завдання, виявити підготовленість студентів до вивчення нового матеріалу, перевірити ступінь розуміння і засвоєння нових знань. У залежності від змісту вона проводиться по матеріалі попереднього заняття або по окремих розділах і темах курсу.

Форми підсумкового контролю успішності навчання : індивідуальне та фронтальне опитування контрольні роботи, письмове виконання аналізу хорového твору тобто індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ), колоквиум, залік, екзамен.

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою:

- 1) усних опитувань на практичних заняттях;
- 2) письмових контрольних робіт;
- 3) письмового виконання аналізу хорového твору;
- 4) письмових екзаменаційних завдань.

Методи контролю.

I навчальний семестр. Модульний контроль №1 (контрольна робота)

№ з/п	Теми, що виносяться на контрольний захід	Максимальний бал
1.	Тема 1. Бібліографічний опис літератури для написання аналізу	10
2.	Тема 2. Визначення музичної форми хорového твору	
3.	Тема 3. Тональний план твору	

I навчальний семестр. Модульний контроль № 2 (контрольна робота)

№ з/п	Теми, що виносяться на контрольний захід	Максимальний бал
1.	Тема 1. Визначення діапазону хорových партій, характеристика регістрів	10
2.	Тема 2. Аналіз інтонації окремої хоровой партії	
3.	Тема 3. Диригентські особливості твору	

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Контрольні роботи	ІНДЗ	50	100
10	10	20	10		

Викладач оцінює виконані вимоги за 100 бальною системою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Найменування посібника, методичних вказівок	Рекомендовані навчально-методичні матеріали
Карась Г. В., Серганюк Ю. М. Програма та методичні рекомендації з методики аналізу хорових творів для студентів II курсу музичного факультету університетів (спеціальності № 7020411 „Музичне виховання”. – Івано-Франківськ: Прикарпатський університет ім. В.С. Стефаника, 1998.	Лекції Практичні
Чесноков П. Г. Хор и управление им. – М.: Музгиз, 1961.	Лекції Практичні
Опорний конспект лекцій з методики аналізу хорових творів.	

11. Рекомендована література
Базова

№ п/п	Автор (автори)	Назва	Видавництво, рік видання
		Основна література	
1.	Безбородова Л. А.	Дирижирование: Учеб. пособие для студентов пед. ин-тов.	М.: Просвещение, 1990.
2.	Болгарський А., Сагайдак Г.	Хоровий клас і практика роботи з хором.	К.: Муз. Україна, 1987.
3.		Вивчення української народної пісні в дитячій хоровій студії /Упор. Г.В.Карась, О.В.Ничай.	Івано-Франківськ, 1994.
4.	Гулеско І. І.	Національний хоровий стиль.	Харків, 1994.
5.	Дмитриевская К.	Анализ хоровых произведений.	М.: Сов. Россия, 1965.
6.	Доронюк В.Д.	Курс техніки диригування.	Івано-Франківськ, 2004.
7.	Дубовский И., Евсеев С., Способин И., Соколов В.	Учебник гармонии.	М.: Музыка, 1973.
8.	Єгоров О.	Теорія і практика роботи з хором.	К.: Держвидав, 1961.
9.	Живов В.Л.	Исполнительский анализ хорового произведения как способ интенсификации обучения в классе дирижирования.	М., 1974.
10.	Живов В.Л.	Использование проблемного обучения в процессе исполнительского анализа хоровой партитуры // Вопросы теории и практики подготовки учителя музыки общеобразовательной школы : Сб. науч. тр.	М.: МГПИ, 1979.
11.	Живов В.Л.	Трактовка хорового	М, 1986.

		произведения.	
12.	Золочевський В.	Ладо-гармонічні засади української радянської музики.	К.: Муз. Україна, 1976.
13.	Іваницький А.І.	Український музичний фольклор.	Вінниця: Нова книга, 2004.
14.	Иванов-Радкевич А.	О воспитании дирижера.	М.: Музыка, 1973.
15.	Казачков С.А.	Дирижерский аппарат и его постановка.	М, 1967.
16.	Колесса М.	Основи техніки диригування.	К.: Муз. Україна, 1973.
17.	Коловский О.	Анализ вокальных произведений.	Л.: Музыка, 1988.
18.	Королук Н.	Корифеї української хорової культури ХХ століття.	К.: Муз. Україна, 1999.
19.	Лавреньева И.	Вокальные формы в курсе анализа музыкальных произведений.	М., 1978.
20.	Лаппо С., Локшин Д.	Зарубежная хоровая литература. Вып. 1.	М.: Музыка, 1964.
21.	Лашенко А. П.	Хоровая культура: аспекты изучения и развития.	К.: Муз. Україна, 1989.
22.	Левандо П.	Анализ хоровой партитуры.	Л., 1971.
23.	Лыкова Л.С.	О специфике композиторской структуры хорового произведения в аспекте взаимодействия слова и музыки.	К., 1991.
24.	Луговенко В., Ніколаєва Н.	Українська хорова література.	К.: Муз. Україна, 1985.
25.	Мазель Л.	Строение музыкальных произведений.	М.: Музыка, 1986.
26.	Малько Н.	Основи техніки дирижирования.	М.: Музыка, 1965.
27.	Маталаев Л.Н.	Основи дирижерской техники.	М.: Сов. композитор, 1986.
28.	Мурзін О.	Про принципи мелодичної	К.: Муз. Україна,

		декламації.	1972.
29.	Мюнш Ш.	Я – дирижер.	М, 1965.
30.	Ничай О.В.	Професійна підготовка диригента (навчально-методична публікація).	Івано-Франківськ, 2002.
31.	Очеретовская Н.	Содержание и форма в музыке.	К.: Муз. Україна, 1984.
32.	Павлюченко С.	Питання мелодики.	К.: Муз. Україна, 1974.
33.	Падалко Л.	Виховання ансамблю в хорі.	К.: Мистецтво, 1969.
34.	Пархоменко Л.О.	Українська хорова п'єса: Типологія, тематизм, композиція.	К., 1979.
35.	Пігров К.	Керування хором.	К.: Мистецтво, 1956.
36.	Поляков О.	Язык дирижирования.	К.: Муз. Україна, 1987.
37.	Попова Т.В.	О музыкальных жанрах.	М.:Знание, 1981.
38.		Работа дирижера над хоровой партитурой / сост. П. П. Левандо.	М., 1985.
39.		Работа с хором: Методика, опыт.	М.: Профиздат, 1972.
40.	Серганюк Л.	Методика аналізу хорових творів.	Івано-Франківськ, 2015.
41.	Серганюк Ю. М., Серганюк Л.І., Їжак В.О.	Методика аналізу хорових творів.	Івано-Франківськ: Прикарпатський університет, 1992.
42.	Скрипкина Э.А.	К вопросу об анализе хорового произведения // Вопросы вокально-хорового воспитания школьников. Межвуз. сб. науч. тр. МГПИ.	М, 1983.
43.	Соколов В.Г.	Работа с хором.	М.: Музыка, 1967.
44.	Стецик О.	Короткий курс диригування для слухачів регентсько-дяківської школи.	Івано-Франківськ, 2000.

45.	Стулова Г.П.	Хоровой класс.	М.: Просвещение, 1988.
46.		Творчість М. Леонтовича. Зб. статей // Упор. В. Золочевський.	К., 1977.
47.	Тюлин Ю. И др.	Музыкальная форма.	М.: Музыка, 1974.
48.	Усова И.	Хоровая литература.	М.: Музыка, 1988.
49.	Хомичевський М.	Порадник для керівника самодіяльного хору.	К.: Мистецтво, 1951.
50.	Чесноков П.Г.	Хор и управление им.	М.: Музгиз, 1961.
51.	Шип С.	Музична форма від звуку до стилю: Навч. посібник	К.: Заповіт, 1998.
52.	Якубьяк Я.	Аналіз музичних творів (музичні форми).	Тернопіль: СМП „АСТОН”, 1999.
		Допоміжна	
1.		Музыкальный энциклопедический словарь.	М.: Сов. энциклопедия, 1991.
2.	Павленко В.В.	Словник іноземних музичних термінів та виразів. Навч. посібник для вузів I-IV рівнів акредитації.	Вінниця: Нова книга, 2005.
3.	Романовский Н.В.	Хоровой словарь.	Л.: Музыка, 1972.
4.		Словник іноземних музичних термінів /Під ред. Хабаль Ж.В. Вид.3-є	Хмельницький:ПП „Банкір”,2005.
5.		Хоровое искусство: Сб. ст. Вып.1-3.	Л.: Музыка, 1967-1977.

12. Інформаційні ресурси

1. Особисте спілкування викладача зі студентами за допомогою електронної пошти.
2. Дистанційний курс для студентів заочної форми навчання.